

Zkouška - zadání č. 3

Pokyny

- Zkouška je písemná. Odpovědi můžete psát na tento formulář nebo na čisté listy. Ty na požádání dostanete.
- Jedinou povolenou pomůckou kromě psacích potřeb a kalkulačky je seznam rovnic.
- U všech rovnic uvádějte význam jednotlivých symbolů, jinak nebude rovnice uznána.
- Správná odpověď na jednu otázku či správné řešení jednoho příkladu má hodnotu **6 bodů**. Celkem tedy **60 bodů**.
- Na zkoušku máte **2 hodiny** čistého času.

Otázky

1. Čím se při artikulaci vyznačují okluzívy (anglicky plosives) ? Jak je poznáte v grafickém znázornění řečového signálu ? Které hlásky do nich patří ?

-
2. Jaké jsou požadavky na délku rámce při segmentaci řečového signálu ? Jaká je typická délka rámce ?

-
3. Proč se filtr s přenosovou funkcí $A(z)$, získaný lineárně-prediktivní analýzou, nazývá bělicí ?

-
4. Při rozpoznávání nejsou nikdy testované promluvy stejně dlouhé. Uveďte, jak řešíme časové sjednocení při rozpoznávání pomocí DTW a HMM.

-
5. Popište princip kódování řeči metodou CELP (codebook-excited linear prediction).

Příklady

1. Máme k dispozici 10 vzorků řečového signálu od $s(0)$ do $s(9)$:

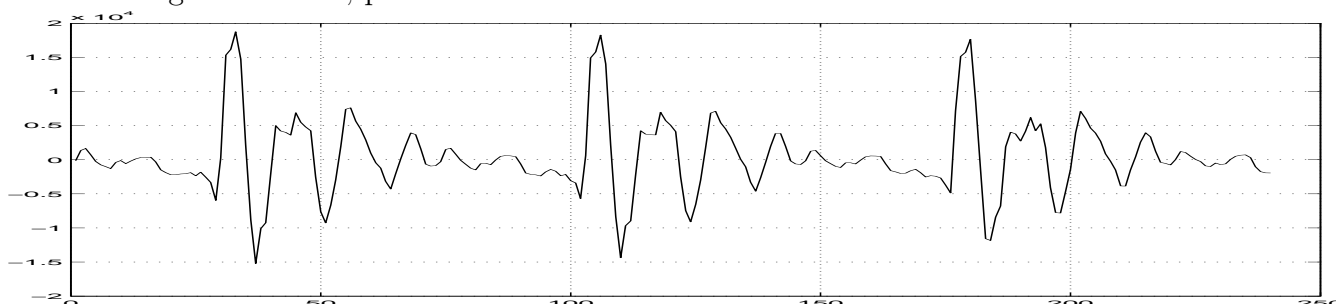
1 2 3 2 1 0 -1 -2 -3 -2

Vypočtete autokorelační koeficienty $R(0)$, $R(1)$ a $R(2)$.

---

2. Koeficienty prediktoru 2. řádu jsou: $a_1 = 1.5$, $a_2 = -0.5$. Vypočtete LPC-cepstrální koeficienty c_1 a c_2 .
-

3. Na obrázku vidíte úsek řečového signálu. Časová osa je kalibrována ve vzorcích a vzorkovací frekvence je $F_{vz}=10$ kHz. Rozhodněte, zda se jedná o znělý nebo neznělý úsek. V případě, že je úsek znělý, odhadněte lag ve vzorcích, periodu základního tónu v sekundách a frekvenci základního tónu v Hz.

4. Je dána “mřížka” lokálních vzdáleností $d(n, m)$ (reference svisle, test vodorovně):

$$\begin{bmatrix} 1 & 5 & 3 \\ 5 & 2 & 2 \\ 1 & 3 & 6 \\ 2 & 2 & 5 \end{bmatrix}$$

Jaká je DTW vzdálenost ?

---

5. Je dán skrytý Markovův model (HMM) se 5-ti stavy (z nichž jsou dva vysílací) s maticí přechodových pravděpodobností:

$$A = \begin{bmatrix} 0 & 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0.5 & 0.3 & 0.2 & 0 \\ 0 & 0 & 0.8 & 0.2 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0.8 & 0.2 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix}.$$

Nakreslete strukturu modelu a napište alespoň jednu stavovou sekvenci X pro vstupní posloupnost $\mathbf{O}$ o délce $T = 5$.